

**Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İnternet Kullanımında İnternet
Bağımlılıklarının Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma
(Bayburt Üniversitesi Bayburt Meslek Yüksekokulu Örneği)¹**

Öğr. Gör. Turgut POLAT²
Öğr. Gör. Mehmet KAPUSIZOĞLU³

ÖZET

Evrensel boyutta bilgi paylaşımı sağlayan internet, günümüzde her yaştan bireyin; iş, alışveriş, eğlence ve iletişim amacıyla kullandığı vazgeçilemez bir kaynaktır. İnternet kullanımının etkin, bilinçli ve doğru bir şekilde kullanılması ve bu doğrultuda yararlanılması önemli bir farkındalıktır. İnternet bağımlılığı; internetin aşırı kullanılmasına yönelik isteğin önüne geçilememesi, internet kullanımında kontrolün kaybedilmesi ve sosyal bağlardan ve toplumsal olaylardan uzak kalma durumudur. Bu çalışmanın amacı, Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin internet kullanımında internet bağımlılıklarını incelemektir. Araştırmada öğrencilerin internet bağımlılığına ilişkin davranış ve alışkanlıklarını ölçmek için oluşturulan anket soruları 5'li likert tipi ölçek formuna uyarlanarak hazırlanmıştır. Verilerin analizinde bağımsız gruplar için t-testi ve ANOVA test teknikleri kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar literatür eşliğinde tartışılıp çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İnternet, İnternet Kullanımı, İnternet Bağımlılığı, Meslek Yüksekokulu öğrencileri

**A Survey on Measuring Internet Addictions on the Internet Usage of Vocational Students
(Example of Bayburt University Bayburt Vocational School)**

ABSTRACT

The internet, which provides information sharing on a universal scale is an indispensable resource for profession, shopping, entertainment and communication. It is an important awareness that the use of the Internet in an effective, conscious and correct manner and utilization of this direction. Internet addiction is the inability to prevent overuse of the internet, loss of control over the use of the internet, and social and social incidents. The purpose of this study is to examine the internet addictions of the students of Vocational School on internet usage. Survey questions prepared to measure students' behaviors and habits related to internet addiction in the survey were prepared by adapting to 5-point Likert type scale form. For data analysis, T test for independent samples and ANOVA techniquea have been used. The results are discussed and several recommendations are presented in the light of literature.

Keywords: Internet, Using Internet, Internet addiction, Vocational School of Higher Education Students

¹ Bu Makale 20-21 Mayıs 2017 tarihleri arasında Saraybosna'da düzenlenen ASEAD 1. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

² Bayburt Üniversitesi, tpolat@bayburt.edu.tr

³ Bayburt Üniversitesi, mkapusiz@bayburt.edu.tr

GİRİŞ

Günümüz dünyasında gelişen teknolojilerinin en önemlilerinden olan bilgisayar ve internet insan hayatının her alanında yer almakla birlikte yaşadığımız yüzyıla bilgi (bilişim) çağı damgasını vuran bir sistemdir (İşman ve Gürgün,2008). Evrensel düzeyde bilgi paylaşımına aracılık eden internet, az zamanda çok büyük işler yapmak, güvenilir bilgilere hızlı ve etkin ulaşımı sağlama imkânı sunar. İnsanın, bilgiyi saklama paylaşma ve ona kolayca ulaşma istek ve ihtiyacından ortaya çıkan internet, birçok bilgisayar sistemini TCP/IP (Transmission Control Protocol/ İnternet Protocol) protokolüyle birbirine bağlayan ve gittikçe büyüyen küresel bir iletişim aracıdır. İnternet bilgi iletimi ve paylaşımını bazı kurallar dahilinde yapmaktadır. Bu kurallara kısaca internet protokolleri (TCP/IP) ya da protokoller ailesi denir.

İnternetin temsil ettiği reform, insanın beyin gücünü çoklamakta, onun ürünlerinin paylaşılmasını, yeniden üretilmesini kolaylaştırarak, bilgi toplumunun taşıyıcısı, ön model rolünü üstlenmektedir. Bilgisayar ve internet kullanımı dünyada olduğu gibi Türkiye’de de toplumun her kesiminde ve her yaş grubunda her geçen gün yaygınlaşmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) 16-74 yaş grubu üzerinde yaptığı bir araştırmada bilgisayar ve internet kullanımının en yoğun olduğu yaş grubu 16-24 aralığında olduğu saptanmıştır. Araştırmada eğitim durumuna göre; en fazla bilgisayar ve internet kullananların üniversite öğrencileri ve mezunlarının olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerindeki yüksek kullanım oranları onların gelişimsel ve çevresel özellikleriyle açıklanmakla birlikte üniversite kampüslerinde internet erişimi kolaylığı önemli rol oynamaktadır (Ceyhan, 2010).

1. İNTERNET KULLANIMI VE İNTERNET BAĞIMLILIĞI

Çağımızda bilgisayar ve internet teknolojileri hayatımızın her alanında kullanılmaktadır. İletişimde ve bilgiye ulaşımında çok sık kullanılan internet sağladığı kolaylıklar ve imkanlar nedeniyle önemli bir araçtır (Ayas ve Horzum, 2013:46). İnternet, günümüz teknolojik çağında bilgi iletişimi için zaman ve mekâna bağlı olamadan güncel etkili ve etkileşimli bilgiye ulaşma ve paylaşma imkânı sunmaktadır (İşman ve Gürgün,2008). İlk olarak askeri amaçlı bilgi ağlarının gelişimine dayanan internet, bugünkü yerine bakıldığında büyük kitleleri bir araya getirerek kitle iletişimine imkân sağlamaktadır. Büyükten küçüğe her yaştaki bireyin interneti; bilgi edinmek, iletişim kurmak, video-film-müzik indirme-dinleme, alışveriş, banka işlemleri gibi pek çok alanda kullanılan vazgeçilemez bir araçtır (Akkor ve Çağlar, 2016:3). Bilgisayar ve bilgi teknolojileri akıl almaz bir hızla gelişerek bireylerin iş hayatını sosyal hayatlarını ve boş zamanlarını çok yönlü olarak etkilemektedir (Yavuz, 2016:57). İnternet kullanım yoğunluğu ve amaçları açısından yaş grupları arasında kısmen farklılık gösterse de her yaş için yaygın bir kullanıma sahip olduğu görülmektedir (Köse, 2016:59).

Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) 16-74 yaş grubundaki “Hanehalkı Bilişim Teknolojisi Araştırmasına” göre; bilgisayar ve internet kullanım oranları 2015 yılı Nisan

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İnternet Kullanımında İnternet Bağımlılıklarının Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma

ayında 16-74 yaş grubu bireylerde sırasıyla %54,8 ve %55,9'dur. Bilgisayar ve internet oranları 2014 yılında %53,5 ve %53,8 iken; Türkiye genelinde internet erişimine sahip hanelerin oranı 2015 yılı Nisan ayında %69,5'e ulaşmıştır. İnternet kullanım amaçları arasında bireylerin %80,9'u sosyal medya üzerinden profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf vb içerik paylaşırken, % 70,2 ile online haber-gazete, % 66,3 ile sağlıkla ilgili arama, % 62,1 ile kendi oluşturduğu metin, görüntü, video, müzik içerikleri, % 59,4 ile mal ve hizmetler hakkında bilgi arama takip etmiştir (TÜİK, 2015). Bu istatistiklere benzer bir şekilde araştırma bulguları da üniversite öğrencileri arasında internet kullanımının oldukça yaygın olduğunu göstermektedir (Ceyhan, 2010).

Günümüzde internet bilgi ve iletişim kaynağı olmakla birlikte interneti hayatın merkezine alıp, araç olmaktan çıkarıp amaç haline getirmek hayatı olumsuz yönde etkileyeceği gibi bağımlılık haline de getirebilir (Karaman ve Kurtoğlu, 2009:642). İnternet bağımlılığı; genel olarak internetin aşırı kullanılması, interneti kullanma isteğinin önüne geçilememesi, internete bağlı olmadan geçirilen zamanın önemini yitirmesi, internetten yoksun kalındığında aşırı sinirlilik hali ve saldırganlık olması ve bireyin iş, sosyal ve ailevi hayatının giderek bozulması olarak tanımlanabilir (Ümmet ve Ekşi, 2016:31).

İnternet bağımlılığı kavramı ilk olarak 1996 yılında Amerika'da DSM-IV'de (Amerika Psikoloji Derneği) Young tarafından yayınlanmıştır. İnternet kullanım oranının dünya genelinde artması ve internet başında geçirilen zamandaki artış bireyleri internet bağımlısı haline getirmiştir. Ancak internet bağımlısı bireyler bilgisayar başında çok fazla online olarak kalsalar da internet başında geçirilen zaman internet bağımlılığının doğrudan belirleyicisi değildir. İnternet başında ne amaçla zaman harcadığı daha önemlidir. Araştırmalar, internet bağımlısı olmayanların genellikle interneti bilgi edinme amacıyla kullandıklarını, bağımlı bireylerin ise internet başında geçirdikleri zamanın çoğunu online oyun siteleri, chat odaları v.b. sitelerde harcadıkları göstermektedir. İnternet bağımlısı olan bireylerin haftalık ya da günlük internet kullanım miktarlarının bağımlı olmayanlara göre önemli miktarda fazla olduğu, internet başında geçirilen zaman arttıkça internet bağımlılığı riskinin de arttığı gözlemlenmiştir. (Akdağ vd., 2014: 78-79). Hayatın vazgeçilmez bir parçası olan teknoloji zaman zaman varoluş amacından çıkarak araç olmak yerine amaç olarak algılanmaktadır. Amaç haline gelen teknoloji, insan hayatında kolaylık sağlama işlevinden çıkarak hayatı olumsuz şekilde etkileyerek teknoloji bağımlılığını ortaya çıkarmıştır (Balta, 2008:89). Teknolojik bağımlılıklar, kimyasal olmayan davranışsal bağımlılıklar kapsamında olup insan makine etkileşimine dayanır. Bunlar; televizyon izleme gibi pasif bir bağımlılık şeklinde olabileceği gibi aşırı internet kullanımı, bilgisayar oyunları oynama gibi aktif bir bağımlılıkta olabilir ve genellikle ilgili davranışın bağımlılık oluşturan uyarıcı ve pekiştirici özellikleri vardır. Türkiye'de internet bağımlılığı problemi bu teknolojiye daha çok hâkim olan gençlerde çocuklarda daha fazla görülmektedir (Arısoy, 2009)

İnternet, kullanıcıları tarafından amacı (bilinçli ve gereğinde kullanım) doğrultusunda kullanıldığında bireyleri bilgiye ulaşma, problem çözmeye, öz-yönelimli öğrenme gibi önemli beceriler kazandıran bir teknolojidir. Ancak internet amacı dışında, kontrolsüz ve

bilinçsiz kullanıldığında kaygı ve korkuya neden olarak, bireyleri sosyal bağlardan ve toplumsal olaylardan uzak bir boyuta taşımakla birlikte, kullanıcıların biyolojik, fizyolojik, kişisel ve sosyal gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Ayas ve Horzum, 2013:47).

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmanın amacı; Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin ortaya çıkarılarak incelenmesidir. Araştırmanın evrenini 2016–2017 akademik güz yarıyılında Bayburt Meslek Yüksekokulu bünyesinde öğrenim görmekte olan 1862 öğrenci oluşturmaktadır (Bayburt Üniversitesi Öğrenci İşleri, 2017). Söz konusu ana kütleyi temsil edecek örneklem büyüklüğü; %95 güven aralığında, \pm %5 örnekleme hatası ile 318 olarak hesaplanmıştır. Ana kütle içinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak ve minimum örneklem hacmi artırılarak çalışma 360 öğrenci üzerinde uygulanmış ancak çeşitli sebeplerle (bazı sorulara cevap verilmemesi vb.) 6 anket çalışmaya dahil edilmemiş bu nedenle 354 anket analiz edilmiştir. Böylelikle araştırma bulgularının %95 güven aralığında, \pm %5 örnekleme hatası ile genellenebileceği söylenebilir.

Araştırma, tarama modellerinden ilişkisel tarama modelinin karşılaştırma türünde yapılmış betimsel bir çalışma şeklinde tasarlanmış olup, tarama modelleri; geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2012: 77).

2.1. İnternet Bağımlılık Ölçeği

Araştırmada öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri için Hahn ve Jerusalem tarafından tasarlanan ve Şahin ve Korkmaz tarafından Türkçeye uyarlanan İnternet bağımlılık ölçeği kullanılmıştır. Toplam 19 maddeden oluşan ölçek 3 faktörlü bir yapıdan oluşmaktadır. Bu faktörler “Kontrol Kaybı”, “Online Kalma İsteği” ve “Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk” durumudur. Boyutlarda yer alan maddeler; Her zaman (5), Genellikle (4), Bazen (3), Nadiren (2) ve Hiçbir zaman (1) şeklinde 5’li likert tipi ölçeklendirilmiştir. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonucunda iyi uyum verdiği saptanmıştır ($\chi^2=580.17$, $sd=149$, $RMSEA=0.079$, $SRMR=0.045$, $GFI=0.90$ $AGFI=0.85$, $CFI=0.97$, $NNFI=0.96$, $IFI=0.95$). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,86 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan yüksek puanlar internet bağımlılığı düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Araştırma kapsamında aşağıdaki hipotezler sınanmıştır.

- H₀₁: Öğrencilerin internet bağımlılıkları cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.
- H₀₂: Öğrencilerin internet bağımlılıkları yaşlarına göre farklılık göstermektedir.
- H₀₃: Öğrencilerin internet bağımlılıkları öğrenim türüne göre farklılık göstermektedir.
- H₀₄: Öğrencilerin internet bağımlılıkları internete erişim kanalına göre farklılık göstermektedir.

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İnternet Kullanımında İnternet Bağımlılıklarının Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma

- H₀₅: Öğrencilerin internet bağımlılıkları internet kullanım amacına göre farklılık göstermektedir.
- H₀₆: Öğrencilerin internet bağımlılıkları internet kullanım süresine göre farklılık göstermektedir.

2.2. Araştırmaya İlişkin Bulgular

Belirlenen örneklemden anket yolu ile elde edilen verilerin analizi SPSS programı ile yapılmıştır. Verilerin analiz edilebilmesi için öncelikle normal dağılıp dağılmadıkları kontrol edilmiştir. Normallik testine ilişkin basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Normallik Testi Sonuçları

	Çarpıklık	Basıklık	Ortalama
İnternet Bağımlılık Düzeyi	0,534	-0,476	2,12

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

Test sonuçlarına göre İnternet Bağımlılık Ölçeğine ait çarpıklık katsayısı; 0,534, basıklık katsayısı ise -0,476 olarak bulunmuştur. Tabachnick ve Fidell bu değerlerin +1,5 ile -1,5 arasında olduğu durumlarda dağılımın normal dağılım olduğu belirtmişlerdir (Tabachnick ve Fidell, 2013)

Çalışmada; güvenilirlik analizi, bağımsız örneklem için t testi (independent samples t-test), tek yönlü varyans analizi (One Way Anova) kullanılmıştır. Ankete katılan öğrencilere ait demografik özellikler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Ankete Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	Kategori	Frekans (N)	Yüzde (%)	Demografik Özellikler	Kategori	Frekans (N)	Yüzde (%)
CİNSİYET	Erkek	197	55,6	BÖLÜM	Büro Yönetimi	48	13,6
	Bayan	157	44,4		Bankacılık	52	14,7
SINIF	1	173	48,9		Maliye	45	12,7
	2	181	51,1		Dış Ticaret	27	7,6
YAŞ	16-18	20	5,6		İşletme Yön.	30	8,5
	19-21	264	74,6		Muhasebe	20	5,6
	22-24	66	18,6		Lojistik	39	11
	25+	4	1,1		Yerel Yön.	21	5,9
ÖĞRENİM TÜRÜ	Birinci Öğretim	262	74		İş Sağlığı Ve Güvenliği	46	13
	İkinci Öğretim	92	26		Bilgisayar Teknolojisi	26	7,3
TOPLAM		354	100	TOPLAM		354	100

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

Ankete katılan öğrencilerin %55,6'sı erkek, %44,4'ü bayandır. Öğrencilerin %48,9'u 1. Sınıf, %51,1'i ise 2. Sınıf öğrencisidir. En yüksek yaş ortalaması %74,6 ile 19-21 yaş grubu öğrencilere aittir. Öğrenim türü açısından %74'ü birinci öğretim öğrencileri, %26'sı ikinci öğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Ankete katılan öğrencilerin %13,6'sı Büro Yönetimi, %14,7'si Bankacılık ve Sigortacılık, %12,'si Maliye, %7,6'sı Dış Ticaret, %8,5'i İşletme Yönetimi, %5,6'sı Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, %11'i Lojistik, %5,9'u Yerel Yönetimler, %13'ü İş Sağlığı ve Güvenliği, %7,3'ü ise Bilgisayar teknolojisi bölümü öğrencileridir.

Tablo 3: İnternet Erişim Kanalı

Erişim Kanalı	Frekans (N)	Yüzde (%)
Ev	50	14,1
Okul	26	7,3
Telefon	220	62,1
Yurt/Pansiyon	42	11,9
Diğer	16	4,5

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

Tablo 3'te Öğrencilerin internet erişim kanalı incelendiğinde en yüksek erişim kanalının %62,1 ile telefon olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla %14,1 ile Ev, %11,9 ile Yurt/Pansiyon, %7,3 ile okul ve %4,5 ile diğer bağlantı türü takip etmektedir.

Tablo 4: İnternet Erişim Amacı

İnternet Erişim Amacı	Frekans (N)	Yüzde (%)
Ödev	12	3,4
Sosyal Medya	198	55,9
Oyun	8	2,3
Video/Film/Müzik	42	11,9
Alışveriş	10	2,8
Haber	20	5,6
Merak/Araştırma	54	15,3
Diğer	10	2,8

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

Tablo 4'te Öğrencilerin internete erişim amacına bakıldığında en yüksek oranın %55,9 ile sosyal medya kullanımı olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin %15,3'ü merak ettiği konularda araştırma yapmak ve bilgi almak, %11,9'unun video veya film izlemek ve müzik dinlemek, %5,6'sının haberleri takip etmek, %3,4'ünün ödev yapmak, %2,8'inin alışveriş yapmak, %2,3'ünün ise oyun oynamak amacı ile internete erişim sağladığı görülmektedir.

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İnternet Kullanımında İnternet Bağımlılıklarının Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma

Tablo 5: Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süresi

Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süresi	Frekans (N)	Yüzde (%)
0-3 Saat	154	43,5
3-6 Saat	116	32,8
6-9 Saat	40	11,3
9-12 Saat	18	5,1
12-15 Saat	20	5,6
15 Saat ve Üzeri	6	1,7

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

Tablo 5'e göre, Ankete katılan öğrencilerin %43,5'i günlük ortalama 0 – 3 saat internet kullandıklarını, %32,8'si bu sürenin 3 – 6 saat, %11,3'ü 6 – 9 saat, %5,1'i 9 – 12 saat, %5,6'sı 12 – 15 saat olduğunu belirtirken, yalnızca %1,7'si bu sürenin 15 saat ve üzeri olduğunu belirtmiştir.

2.3. Ölçeğin Güvenilirlik Analizleri

Ankette kullanılan ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısına bakılmıştır. Ölçeğin tamamı için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,945 olarak bulunmuştur. Ölçeği oluşturan faktörlere ilişkin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları ise; kontrol kaybı faktörü için 0,860, Daha fazla online kalma isteği için 0,876 ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk faktörü için 0,934 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç kullanılan ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

2.4. Öğrencilerin İnternet Bağımlılık Düzeyleri

İnternet bağımlılık düzeyinin belirlenmesine yönelik benzer çalışmalarda ölçekten elde edilen ortalama puan ile inceleme yapılmaktadır. Bu çalışmada ölçek tek faktör olarak incelenmiş ve bir öğrencinin internet bağımlılık düzeyi minimum 1 maksimum 5 puan olabilmektedir. Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin belirlenmesinde ölçekte elde edilen ortalama puanlar dikkate alınarak internet bağımlılığı yüksek, orta ve düşük olan öğrenciler hesaplanarak sınıflandırma yapılmıştır. Sınıflandırma yapılmasında Z testi kullanılmıştır (Kurtuluş, 2006). %95 güven aralığı ve %5 önem seviyesinde yapılan Z testinin formülü şu şekildedir:

$$Z = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{1^2}{n} + \frac{1^2}{n}}} = 1,96$$

Z testi sonucuna göre ortalama puanları 2,27'den büyük olan öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri yüksek (n=164), ortalama puanları 1,97'den düşük olanların internet

bağımlılıkları düzeyleri düşük, (n=144) ve 1,97 ile 2,27 ortalama puana sahip olan öğrenciler internet bağımlılıkları düzeyleri orta düzey (n=46) olarak değerlendirilmiştir.

Yapılan hesaplama sonucuna göre araştırmaya katılan öğrencilerin İnternet bağımlılık düzeylerine ilişkin tablo aşağıda verilmiştir. Buna göre Araştırmaya katılan öğrencilerin %46,3'ünün internet bağımlılığının yüksek, %13'ünün orta ve %40,7'sinin ise düşük düzey olduğu görülmüştür.

Tablo 6: Öğrencilerin İnternet Bağımlılık Düzeyleri

N	\bar{X}	S	İnternet Bağımlılık Düzeyi					
			Yüksek		Orta		Düşük	
			N	%	N	%	N	%
354	2,12	0,8277	164	46,3	46	13,0	144	40,7

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

2.5. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre internet bağımlılık düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını belirleyebilmek amacıyla ortaya konulan H_{01} : Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir hipotezinin sınanması için verilere bağımsız gruplar için t-testi uygulanmış ve bulgular Tablo – 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri t-testi Sonucu

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	p
İnternet Bağımlılık Düzeyi	Erkek	197	2,1982	,89448	1,981	0,048
	Bayan	157	2,0275	,72713		

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

Yapılan analiz sonucunda 0,05 anlamlılık düzeyinde cinsiyetlerine göre öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerine ait p değerinin 0,048 olduğu görülmüş ve internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyetlere göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu nedenle H_{01} : Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir hipotezi kabul edilmiştir.

2.6. Öğrencilerin Yaşlarına Göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri

Öğrencilerin yaşlarına göre internet bağımlılık düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını belirleyebilmek amacıyla ortaya konulan H_{02} : Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri yaşlarına göre farklılık göstermektedir hipotezinin sınanması için öncelikle varyansların homojen olup olmadığına bakılmış varyansların homojen olduğu görülmüştür. Varyansların homojenliğine ait p değeri 0,082'dir. Öğrencilerin yaşlarına göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucu aşağıda Tablo 8'de verilmiştir.

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İnternet Kullanımında İnternet Bağımlılıklarının Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma

Tablo 8: Öğrencilerin Yaşlarına Göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu

	Yaş Grupları	N	\bar{X}	S	f	p
İnternet Bağımlılık Düzeyi	16-18	20	1,7579	,48491	2,589	0,053
	19-21	264	2,1858	,85137		
	22-25	66	2,0032	,78348		
	26+	4	1,7368	,72928		
	Toplam	354	2,1225	,82772		

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

Yapılan analiz sonucunda 0,05 anlamlılık düzeyinde yaşlarına göre internet bağımlılık düzeyi p değerinin 0,053 olduğu görülmüş ve öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin yaşlarına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle H_{02} : Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir hipotezi reddedilmiştir.

2.7. Öğrencilerin Öğrenim Türüne Göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri

Öğrencilerin öğrenim gördükleri öğretim türüne göre internet bağımlılık düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla ortaya konulan H_{03} : Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri yaşlarına göre farklılık göstermektedir hipotezinin sınanması için verilere bağımsız gruplar için t-testi uygulanmış ve bulgular Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: Öğrenim Türüne Göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri t-testi Sonucu

	Öğretim Türü	N	\bar{X}	S	t	p
İnternet Bağımlılık Düzeyi	Birinci Öğretim	262	2,0655	,79917	-2,199	0,029
	İkinci Öğretim	92	2,2849	,88872		

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

Yapılan analiz sonucunda 0,05 anlamlılık düzeyinde öğretim türüne göre öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerine ait p değerinin 0,029 olduğu görülmüş ve internet bağımlılık düzeylerinin öğretim türüne göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu nedenle H_{03} : Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri öğretim türüne göre farklılık göstermektedir hipotezi kabul edilmiştir.

2.8. Öğrencilerin İnternete Erişim Kanalına Göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri

Öğrencilerin internete erişim kanalına göre internet bağımlılık düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek amacıyla ortaya konulan H_{04} : Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri internete erişim kanalına göre farklılık göstermektedir hipotezinin sınanması için öncelikle varyansların homojen olup olmadığına bakılmış varyansların homojen olduğu görülmüştür. Varyansların homojenliğine ait p değeri 0,103'dür. Öğrencilerin internete erişim kanalına göre internet bağımlılık düzeyleri Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonucu Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Öğrencilerin İnternete Erişim Kanalına Göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu

	İnternet Erişim Kanalı	N	\bar{X}	S	f	p
İnternet Bağımlılık Düzeyi	Ev	50	2,2211	,95261	0,949	0,436
	Okul	26	2,1741	,73183		
	Telefon	220	2,0579	,82832		
	Yurt/Pansiyon	42	2,2757	,78616		
	Diğer	16	2,2171	,62122		
	Toplam	354	2,1225	,82772		

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

Tek yönlü varyans analizi sonucunda 0,05 anlamlılık düzeyinde öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri p değerinin 0,436 olduğu tespit edilmiş ve öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin internete erişim kanalına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle H_{04} : Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri internete erişim kanalına göre farklılık göstermektedir hipotezi reddedilmiştir.

2.9. Öğrencilerin İnternet Kullanım Amacına Göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri

Öğrencilerin internete kullanım amacına göre internet bağımlılık düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek amacıyla ortaya konulan H_{05} : Öğrencilerin internet bağımlılıkları internet kullanım amacına göre farklılık göstermektedir hipotezinin sınanması için öncelikle varyansların homojen olup olmadığına bakılmış, varyansların homojenliğine ait p değerinin 0,001 olduğu görülmüş ve bu değerinin 0,05'ten küçük olması sebebiyle varyansların homojen olmadığı sonucuna ulaşılarak tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yerine nonparametrik testlerden Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Öğrencilerin İnternet Kullanım Amacına Göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri Kruskal Wallis Testi Sonucu

	Kullanım Amacı	N	Sıra Ortalaması	sd	Chi-Square	p
İnternet Bağımlılık Düzeyi	Ödev	12	185,00	7	20,846	0,004
	Sosyal Medya	198	195,78			
	Oyun	8	220,50			
	Video/Film/Müzik	42	158,21			
	Alışveriş	10	131,70			
	Haber	20	159,70			
	Merak / Araştırma	54	141,46			
	Diğer	10	129,10			

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

Kruskal Wallis testi sonucu; 7 serbestlik derecesinde ki-kare değeri 20,846 ve p değeri 0,004 olarak bulunmuş ve öğrencilerin internet kullanım amacına göre internet bağımlılık düzeylerinin farklılaştığı görülmüştür. Bu nedenle H_{05} : Öğrencilerin internet

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İnternet Kullanımında İnternet Bağımlılıklarının Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma

bağımlılık düzeyleri internet kullanım amacına göre farklılık göstermektedir hipotezi kabul edilmiştir.

2.10. Öğrencilerin İnternet Kullanım Süresine Göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri

Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri internet kullanım süresine göre farklılık göstermektedir hipotezinin sınanması için öncelikle internet kullanım süresi ile internet bağımlılık düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığına kontrol edilmiştir. Bu nedenle korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizi sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: İnternet Kullanım Süresi ve İnternet Bağımlılık Düzeyleri Korelasyon Analiz Sonucu

		İnternet Kullanım Süresi	İnternet Bağımlılık Düzeyi
İnternet Kullanım Süresi	Pearson Correlation	1	,268**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	354	354
İnternet Bağımlılık Düzeyi	Pearson Correlation	,268**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	354	354

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda öğrencilerin internet kullanım süresi ile internet bağımlılık düzeyleri arasında 0,01 anlamlılık düzeyinde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla internet kullanım süresi arttıkça, internet bağımlılık düzeyinin arttığı değerlendirilebilir.

H₀₆: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri internet kullanım süresine göre farklılık göstermektedir hipotezinin sınanması için varyansların homojen olup olmadığına bakılmış varyansların homojen olduğu görülmüştür. Varyansların homojenliğine ait p değeri 0,078’dir. Öğrencilerin internet kullanım süresine göre internet bağımlılık düzeyleri Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonucu Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13: Öğrencilerin İnternet Kullanım Süresine Göre İnternet Bağımlılık Düzeyleri Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu

	İnternet Kullanım Süresi	N	\bar{X}	S	f	p
İnternet Bağımlılık Düzeyi	0-3 Saat	154	1,8619	,72879	6,976	0,000
	3-6 Saat	116	2,2813	,84988		
	6-9 Saat	40	2,2105	,63985		
	9-12 Saat	18	2,4327	,90254		
	12-15 Saat	20	2,5316	,94966		
	15 Saat ve Üzeri	6	2,8596	1,30656		
	Toplam	354	2,1225	,82772		

Kaynak: Yazarların kendi hesaplamalarıdır.

Yapılan analiz sonucunda internet kullanım süresine göre internet bağımlılık düzeyi p değerinin 0,000 olduğu görülmüş ve öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin internet kullanım süresine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu nedenle H_{06} : Öğrencilerin internet bağımlılıkları internet kullanım süresine göre farklılık göstermektedir hipotezi kabul edilmiştir.

SONUÇ

Günümüzde internet kullanımını giderek artış göstermekte olup, interneti amacı için kullanmak yani onu bilinçli ve gereğinde kullanmak gerekir. Uzmanlar, bilgisayarın başında gereğinden fazla geçirilen zamanın bireyi sosyal ilişkilerden ve toplumsal olaylardan uzaklaştırdığını, fizyolojik ve psikolojik olumsuzluklara neden olabileceğini belirtmekte, internet kullanımından doğacak risklere karşı çeşitli önlemler geliştirerek bunları kamuoyunun bilgisine sunmaktadırlar. Ayrıca internet üzerinden işlenen suçların artması sebebiyle teknoloji bilgilendirme platformu (TBP) tarafından internetin doğru, etkin, verimli ve güvenli kullanılması amacı ile broşürler hazırlanmıştır. Broşürde kullanıcılar için modemlerin şifrelenmesi, şifrelerin paylaşılmaması, sosyal ağlarda kişisel bilgilerin kullanımında özen gösterilmesi gibi uyarılar yer almaktadır.

İnternet kullanımında ailelerin de yerine getirmesi gereken bazı sorumlulukları bulunmaktadır. Bunların başında; çocuklarını internetin bir eğlence aleti olma özelliğinden çok bilgi ve araştırma amacına yönelik kullanımı konusunda teşvik etmeleri ve amacı dışında kullanım sürelerine özen göstermeleri gelmektedir.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin internet bağımlılığının araştırıldığı bu çalışmada; araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun internet erişim aracı olarak cep telefonunu kullandıkları ve internete erişim amaçlarının özellikle sosyal medya olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyet, öğrenim türü, internet kullanım amacı ve internet kullanım süresine göre farklılaştığı tespit edilirken; internet erişim kanalına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin internet kullanım süresi ile internet bağımlılık düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İnternet Kullanımında İnternet Bağımlılıklarının Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma

KAYNAKÇA

- AKDAĞ, M., ŞAHAN YILMAZ, B., ÖZHAN, U., ŞAN, İ. (2014). Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (İnönü Üniversitesi Örneği), *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 15, Sayı:1, s. 73-96.
- AKKOR, Ö. ve ÇAĞLAR E. (2016). Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin İnternet Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi “Ondokuz Mayıs Üniversitesi Örneği”, *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*, Sayı:43, s.475-492
- ARISOY, Ö. (2009). İnternet Bağımlılığı ve Tedavisi, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*, Sayı:1, s.55-67.
- AYAS, T. ve HORZUM M.B., (2013). İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Ve Aile İnternet Tutumu, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, Cilt:4, Sayı:39, s.46-57.
- BALTA, Ö. ve HORZUM, M.B. (2008). İnternet Bağımlılığı Testi, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, Cilt:7, Sayı: 13, s. 87-102
- CEYHAN, E. (2010). Problemlili İnternet Kullanım Düzeyi Üzerinde Kimlik Statüsünün İnternet Kullanım Amacının ve Cinsiyetin Yordayıcılığı, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt:10, Sayı:3, s.1323 – 1355.
- İŞMAN, A.ve GÜRĞÜN, S. (2008). “Özel Okullarda Öğrenim Gören İlköğretim Öğrencilerinin İnternete Yönelik Tutum ve Düşünceleri (Acarkent Doğa Koleji Örneği)”, *VIII. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı Bildiriler Kitabı*, Anadolu Üniversitesi : Eskişehir
- KARAMAN, M.K. ve KURTOĞLU, M. (2009). Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığı Hakkındaki Görüşleri, *Akademik Bilişim '09 – IX. Akademik Bilişim Konferansı Bildiriler Kitabı*, 11- 13 Şubat 2009, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa
- KARASAR, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (24. Basım), Ankara: Nobel Yayıncılık
- KÖSE, N. (2016). Ergenlerde İnternet Bağımlılığının Yaşama Doyumuna Etkisi, *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi*, Cilt: 4, Sayı:1, s.58-65.
- KURTULUŞ, K. (2006). *Pazarlama Araştırmaları*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- ŞAHİN, C. ve KORKMAZ, Ö. (2011). İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 32, s.101-115
- TABACHNICK, B.G., FIDELL, L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics (sixth ed.)*, Pearson, Boston
- TUİK, www.tuik.gov.tr, Erişim tarihi: 08.01.2017
- ÜMMET, D. ve EKŞİ, F. (2016). Türkiye’deki Genç Yetişkinlerde İnternet Bağımlılığı: Yalnızlık ve Sanal Ortam Yalnızlık Bağlamında Bir İnceleme, *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, Cilt : 3- 1, s.29-53.

YAVUZ, O.C. (2016). İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanımına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Ankara Örneği, *The Journal of Europe – Middle East Social Science Studies*, Volume : 2, Issue:2, s.55-82

www.bilisimterimleri.com, Erişim tarihi: 05.02.2017

www.internethaftasi.org, Erişim tarihi: 21.12.2016

www.teknolojikulubu.wordpress.com, Erişim tarihi: 10.01.2017